1 jaar Proeftuin Haaglanden

kind- en gezinsbescherming

Samenwerken als één team

Vast duo voor het gezin, omringd door andere experts

Ervaringsverhalen

“Proeftuin helpt mij enorm om patronen te doorbreken”

Pionieren & onderzoeken

Juli 2024

Inhoud

5 Marlies Crince:
“Streven naar maatwerk voor gezin”

6 **Het ervaringsverhaal van Esmeralda**

8 Cynthia Offers:
“De donkere kant van de maatschappij trekt me”

10 Renate Bahlmann:
“Creëren van wij-gevoel heeft ook begeleiding nodig”

12 **Het ervaringsverhaal van Suzanne**

14 Carlijn Wesselink:
“Leren samenwerken is best lastig”

18 Barbara Grevenstette:
“Ik heb hier heel bewust voor gekozen”

22 Sumayya Habieb:
“Neem ook de informatie van vóór de proeftuin mee”

en verder:

→ Voorwoord: Wat je moet weten voordat je dit magazine leest
11 Feiten, cijfers en weetjes over 1 jaar proeftuin
16 De proeftuin in woorden
17 De rol van teammanager Marvin van der Krogt
20 Pionieren & onderzoeken
24 Nawoord van de vijf betrokken wethouders
26 Vooruitblik

Dit is een uitgave van alle samenwerkingspartners binnen Proeftuin Haaglanden. Heb je een vraag of suggestie? Stuur een e-mail naar bahar.yavuz@denhaag.nl
Samenstelling en coördinatie Bahar Yavuz, Anna Dingenouts en Paulien van Lange **Teksten en eindredactie** Martin van Zaanen en Nathalie Nuiten
Fotografie Martijn Beekman **Ontwerp** Eindeloos

Voorwoord

Wat je moet weten voordat je dit magazine leest

Het huidige stelsel voor de kind- en gezinsbescherming schiet tekort in de hulp aan kinderen en volwassenen in complexe situaties. Kinderen en volwassenen die te maken hebben met een bedreiging van een gezonde en veilige thuissituatie moeten lang wachten op hulp en krijgen niet altijd de juiste hulp. Ook professionals vinden dat ze hun werk niet altijd goed uit kunnen voeren. Daarom is het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming ontwikkeld.

Het Toekomstscenario is een programma van het ministerie van Justitie & Veiligheid, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Het Toekomstscenario is bedoeld om de kind- en gezinsbescherming te verbeteren en te vereenvoudigen. Om te onderzoeken of deze verandering daadwerkelijk helpt, zijn er in het land proeftuinen ingericht.

Samenwerking

In de regio Haaglanden is de proeftuin in mei 2023 gestart. Dit is een samenwerking tussen Jeugdbescherming west, de Raad voor de Kinderbescherming, William Schrikker Stichting, Veilig Thuis Haaglanden, Stichting KesslerPerspektief, Impegno, de lokale teams van Delft, Den Haag, Westland en de gemeenten Delft, Den Haag en Westland (namens de jeugdzorgregio Haaglanden). In de proeftuin wordt onderzocht hoe gewerkt moet worden volgens de uitgangspunten van het Toekomstscenario. De proeftuin richt zich op blijvende veiligheid voor ouders en kinderen. Dit wordt gedaan door het vroegtijdig maken van een gezamenlijke verklarende analyse voor álle gezinsleden en op álle leefdomeinen. Hierbij is specifieke aandacht voor de borging van bestaanszekerheid en de integraliteit met de volwassenzorg

zoals de GGZ. De dubbelingen in werkzaamheden worden maximaal gereduceerd en er wordt onderzocht hoe het vak van de kind- en gezinsbescherming weer aantrekkelijk en toekomstbestendig kan worden voor de professional.

In de proeftuin wordt gewerkt met gezinsteams. Bij start van het hulpverleningstraject binnen de proeftuin wordt een gezinsteam gevormd. Dit team bestaat uit een duo dat de gezinsbegeleidende taken uitvoert (altijd een lokale wijkteammedewerker en een jeugdbeschermer of maatschappelijk werker vrouwenopvang).

Expertise

Het gezinsteam wordt aangevuld op basis van de benodigde expertise; een gedragswetenschapper, volwassen of jeugd psycholoog, raadsonderzoeker, veilig thuis medewerker of een medewerker van de vrouwenopvang. Dit gezinsteam is met elkaar verantwoordelijk voor de verklarende analyse en de uitvoering van het hulpverleningsplan.

Lessen

Het eerste jaar van de proeftuin leert ons een aantal lessen. Alle gezinnen die begeleiding krijgen vanuit de proeftuin hebben te maken met huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Een deel van de oorzaak ligt vaak ook bij stress rondom de financiën, huisvesting of een andere vorm van bestaanszekerheid. De effectiviteit van de hulpverlening wordt vergroot, omdat met elkaar wordt samengewerkt en omdat de hulpverlening niet alleen gericht is op de kinderen óf de ouders, maar op alle gezinsleden en op alle leefdomeinen, dus ook op de bestaanszekerheid. We verkorten en vereenvoudigen daadwerkelijk, omdat met de verklarende analyse één keer onderzoek wordt gedaan.

Daarnaast is tijd een belangrijke factor. Tijd om elkaar als professionals te leren kennen te begrijpen waarom men handelt zoals men handelt. Maar ook tijd om in verbinding te komen met gezinnen en van daaruit de samenwerking vorm te geven. Dit vraagt soms om vertraging in het hulpverleningstraject. Een geleerde les is dat dit verdragen niet van nature gaat voor professionals, die gewend zijn te werken in een overbelast stelsel waarin met de vele wachtlijsten tijd schaars is. Toch is deze rust en tijd nodig om elkaar als professionals en om de gezinnen beter te begrijpen en uiteindelijk in één keer beter te kunnen helpen.

terug naar inhoudsopgave

Marlies Crince:

“Streven naar maatwerk voor gezin”

Marlies Crince werkt ruim vijf jaar bij Jeugdbescherming west. In haar baan komen een hoop van haar ervaringen en eigenschappen bij elkaar. Een van de doelstellingen van de proeftuin waar ze enorm achter staat, is verbeteren door vereenvoudigen.

“Voordat ik me met kind-en gezinsbescherming ging bezighouden, heb ik meerdere dingen gedaan. Voorlichting geven rond ongewenste zwangerschappen. Ik heb voor de klas gestaan. Gewerkt op een open groep met kinderen met hechtingsproblematiek en autisme. Ook heb ik rondleidingen in een museum verzorgd. Ondanks de verscheidenheid, is er één overeenkomst: interesse in mensen. Er komt ook bij kijken. De overtuiging dat iedereen een gelijke kans verdient. Wat ik probeer, is mensen meenemen in een verhaal of plan. Op een manier dat zij het voor zich zien. Maar dat kan alleen maar als ik me ook in die ander weet te verplaatsen.”

Wachten

“Er zijn meerdere redenen waarom de proeftuin er is. Nu moeten kinderen en volwassenen zonder gezonde en veilige thuissituatie vaak lang wachten op hulp. En dan is het ook nog eens niet altijd de juiste hulp. Terwijl we voor de gezinnen juist naar maatwerk streven. Ook voor de professionals is het frustrerend als ze hun werk niet goed kunnen uitvoeren. Een van de proeftuindoelstellingen waar ik enorm achter sta, is verbeteren door vereenvoudigen. Ik houd ervan om dingen te benoemen zoals ze zijn, op een gegeven moment wil ik wel *to the point* komen.”

> “Bekijk het ook eens door de ogen van iemand anders”

“Ook is de werkwijze nu te ‘verkokerd’. Teveel vanuit de eigen expertise en verantwoordelijkheid naar mensen en situaties kijken. Maar bekijk het ook eens door de ogen van iemand anders. Wat we als professionals dan ook nodig hebben, is meer begrip voor en kennis van elkaars werk. Daar draagt de proeftuin aan bij. Vooralsnog kleine stapjes, maar wel waardevolle stapjes. Al zou ik dat graag nog meer zien. Mijn wens voor het tweede jaar proeftuin? Ja, nóg meer beproeven. We hebben inmiddels veel kennis en een helder beeld van de nieuwe richting. Maar pas in de praktijk kom je er precies achter wat werkt en wat niet. Dus zou ik nog nadrukkelijker willen zeggen: ‘Gewoon doen’.”

Ervarings-
verhaal

Esmeralda:

“De proeftuin helpt mij enorm om patronen te doorbreken”

We kijken met dit magazine terug op het eerste jaar van de Haaglandse proeftuin en dan vooral met betrokken collega’s, mensen van de werkvloer. Maar het is ook zeer leerzaam om van de geholpen gezinnen zelf te horen hoe het hen is vergaan. Esmeralda (43 jaar) was zo dapper om ons te ontvangen en haar verhaal met ons te delen. We troffen haar, samen met een van haar begeleiders, in het buurthuis waar ze als vrijwilliger actief is.

Esmeralda: “Ik was, en ben soms nog, heel erg voorzichtig met wat ik zeg. Dat komt denk ik voort uit wantrouwen. In mijn achterhoofd ben ik altijd bang om mijn kinderen kwijt te raken. Als het slecht met je gaat en dingen lukken niet zoals je wilt, dan wil je dat vertellen. Maar je wordt ook angstig, dat er door je eerlijkheid dingen gebeuren die je niet wil. Sinds de begeleiders van de proeftuin bij ons over de vloer komen, heb ik me meer open durven stellen. Het heeft tijd gekost, maar het vertrouwen is er nu echt. Ze hebben tijd voor ons, kennen mijn kinderen en mijn man. Samen proberen we echt patronen te doorbreken, de proeftuin helpt me daar enorm bij.”

Team

“Ik voel me sterker, ik heb nu het gevoel dat ik onderdeel ben van een team. Aan de buitenkant kan het soms lijken alsof alles goed gaat met ons, met mijn gezin. Maar de begeleiders van de proeftuin kijken verder en weten echt wat er bij ons speelt. Ze komen niet met korte termijn oplossingen voor kleine dingen, ze zoeken verder naar de achtergrond van die kleine dingen. Soms weet ik zelf ook niet waarom ik bij bepaalde dingen blokkeer, maar samen komen we daar wel achter. Ik weet echt wel hoe mijn huishouden zou moeten werken, maar door allerlei oorzaken lukt het vaak niet. Ik houd ook veel te veel rekening met alles en iedereen, met de hele wereld. Dat weet ik wel, maar het is moeilijk te veranderen. En mijn begeleiders slaan, bij wijze van spreken, de wereld in elkaar als het nodig is, zeggen ze altijd. We zijn denk ik nog maar net begonnen, we gaan met kleine stapjes vooruit en hebben nog een lange weg te gaan. Maar de steun die we voelen helpt ons enorm. Ik zou deze manier van hulp iedereen gunnen.”

“Het heeft tijd gekost, maar ik heb mij meer open durven stellen en nu is het vertrouwen er echt”

terug naar inhoudsopgave

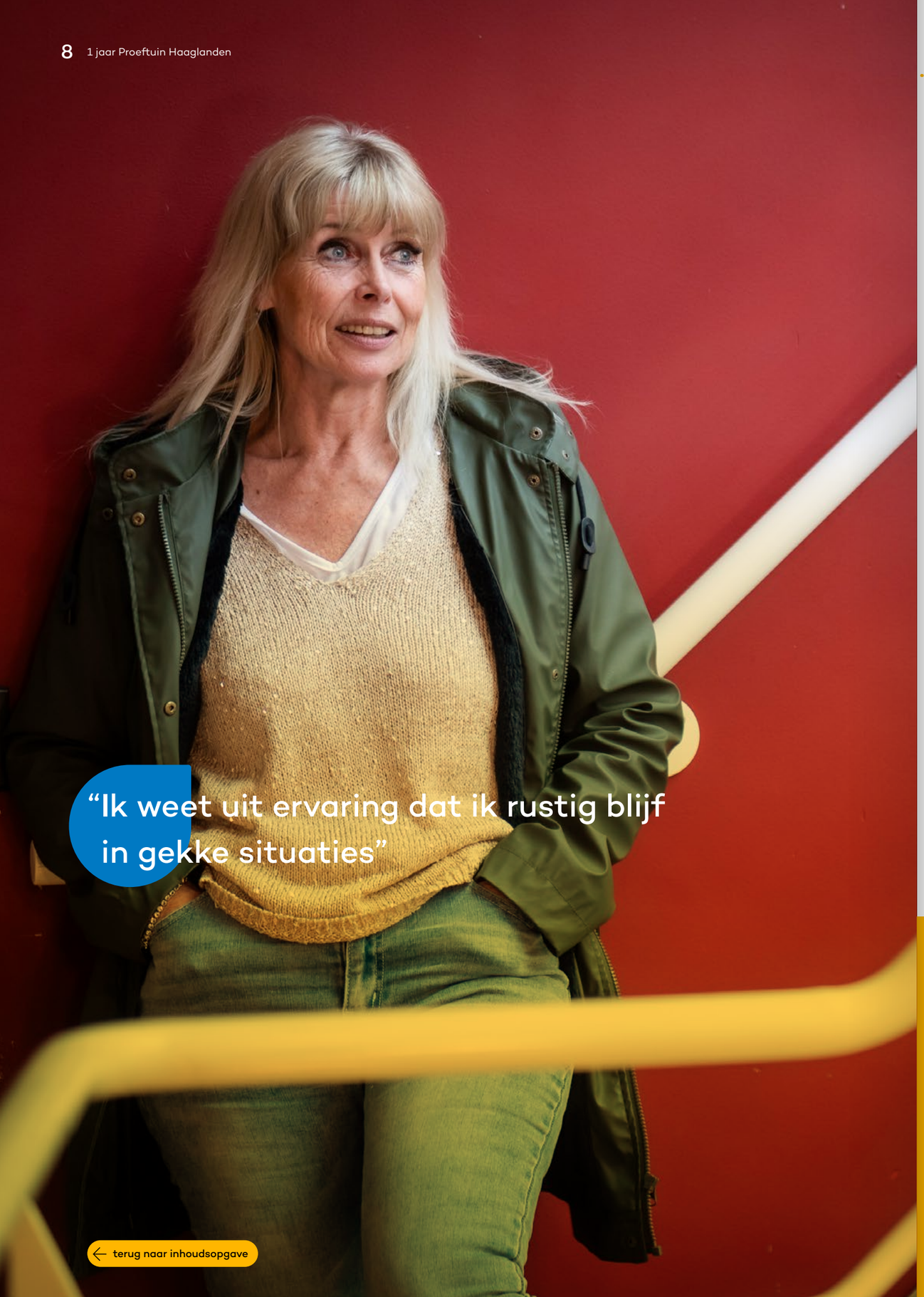

terug naar inhoudsopgave

Cynthia Offers:

“De donkere kant van de maatschappij trekt me”

Een vriendin bij de politie die een aantal modules psychologie moest doen voor haar werk, bracht Cynthia Offers op het idee om ook meer die kant op te gaan. “Ik hielp haar met studeren en zag ineens zoveel verklaringen, daar wilde ik meer mee doen.” Terwijl ze werkte als etaleur (“dat werk was me toch te oppervlakkig”) ging Cynthia psychologie studeren en na jaren van ervaring opdoen is ze nu onderdeel van de proeftuin.

De geboren Scheveningse woont inmiddels na wat omzwervingen weer in haar geliefde dorp. De studie psychologie bracht haar op diverse werkplekken, bijvoorbeeld in de hulpverlening voor mensen met een dubbele diagnose en ambulante begeleiding van volwassenen. Ze had het zelf niet verwacht omdat haar voorkeur niet direct lag bij het werken met kinderen, maar het Jeugdteam in Dordrecht waar ze kort werkte bracht haar bij het sociale team van Delft Support. “De veiligheid en ontwikkeling van jongeren staan in mijn werkend leven altijd bovenaan. De donkere kant van mensen trekt me, ik weet uit ervaring dat ik rustig blijf in gekke situaties. Ik heb ook meegewerkt aan het Beter Samenspel project en voor mij voelde deze proeftuin als een vervolg. Ik kon niet anders dan solliciteren.”

Samen

Haar geloof in het vrijwillig kader speelde daar een grote rol in. “Maatregelen kunnen als straf voelen. En soms kan het niet anders, maar je wilt mensen niet wegjagen. Je wil juist samen met hen verder komen en er alles aan doen om de kinderen veilig thuis op te laten groeien. Deze proeftuin zag ik direct als een kans. En ik ben ongeduldig, dus beproeven vind ik soms lastig omdat het tijd kost, maar ik zie dat het oplevert wat we doen. Grappig is dat je vooraf allemaal denkt dat je er open in gaat, maar we worden allemaal geblokkeerd door wat we allemaal al weten en hebben meegemaakt. Maar we doen wat nodig is, iedereen die hieraan meewerkt. Als er intrinsieke motivatie is bij mensen, dan zien wij kansen en krachten. Samen kom je echt verder.”

Opgelucht

Waar Cynthia vroeger nog wel eens wakker lag van situaties in gezinnen, kan ze nu opgelucht zeggen dat er op dit moment geen zaken spelen in ‘haar’ gezinnen die haar slaap verstoren.

Wat heb ik geleerd in dit eerste jaar proeftuin?

Stuurgroeplid Theo Lodder
Raad voor de Kinderbescherming

“Waarderend samenwerken brengt je echt verder, onderling en met kind en gezin.”

Stuurgroeplid Serge Urlings
Veilig Thuis Haaglanden

“Het belang van het kennen van elkaars uitdagingen en ambities en ontwikkelen van een gezamenlijke taal, zowel voor professionals als netwerkbestuurders.”

Renate Bahlmann:

“Creëren van wij-gevoel heeft ook begeleiding nodig”

Met de proeftuin inmiddels een jaar onderweg, heeft gedragswetenschapper Renate Bahlmann een duidelijk beeld van wat goed gaat en moeizaam loopt. En dus waar voor het tweede jaar de uitdaging ligt.

“Het is geen verrassing dat de uitvoering van de proeftuin ingewikkelder zou worden dan het op papier lijkt. Zet zestien verschillende en voor elkaar nieuwe mensen uit acht verschillende organisaties bij elkaar en je snapt dat alleen dit al tijd kost om elkaar te leren kennen en een veilige werksfeer te bewerkstelligen. Die veiligheid is belangrijk, want we moeten kritisch naar elkaar en naar onszelf durven te zijn: wat werkt wél en wat werkt niet aan onze huidige manier van werken, en hoe kunnen wij dit met elkaar verbeteren? We zitten met veel bevlogen, ervaren en zeer betrokken professionals in een team, met veel verschillende invalshoeken. Natuurlijk botst dat weleens. Maar dat is juist goed! Zodra het schuurt, weet je dat je iets te pakken hebt dat ertoe doet. Het doel is niet om één nieuwe organisatie te worden, maar het is wel essentieel om met elkaar als één team te werken. En het creëren van dat wij-gevoel vraagt actieve begeleiding.

Verrijkt

Wat ik halverwege kan stellen, is dat het werken in de proeftuin me heeft verrijkt. Zowel op procesniveau, op intercollegiaal niveau als op gezinsniveau. Door vanuit een onbevooroordeelde en nieuwsgierige houding te investeren in verbinding, op welk niveau dan ook, creëer je de juiste bodem voor verandering. Een uitdaging voor het tweede jaar ligt erin om te komen tot een werkwijze die leidt tot een gedegen verklarende analyse waarvan het gezin zich eigenaar voelt. Een analyse die dynamisch is. En een analyse die voor de hele keten in de (jeugd)zorg bruikbaar is. In die analyse en de verbinding hieraan door het gezin en diens omgeving ligt de sleutel tot duurzame veiligheid.” ●

“We moeten kritisch naar elkaar en naar onszelf durven te zijn”

terug naar inhoudsopgave

Feiten en cijfers Proeftuin Haaglanden

Aantal gezinnen in de proeftuin

Totaal	16
Gemeente Den Haag	7
Gemeente Delft	4
Gemeente Westland	5

Hoe aangemeld bij de proeftuin:

69% van de casussen is aangemeld door het lokale team

31% van de casussen is aangemeld door ‘Overig’ (Veilig Thuis, Kessler Perspektief, Impegno)

Betrokken organisaties:

1. Jeugdbescherming west
2. William Schrikker Stichting
3. Veilig Thuis Haaglanden
4. Raad voor de Kinderbescherming
5. Stichting KesslerPerspektief
6. Delft Support
7. Sociaal Kernteam Westland
8. Impegno
9. Gemeente Delft
10. Gemeente Den Haag
11. Gemeente Westland

Deze organisaties zijn betrokken op uitvoerend, beleid, bestuurlijk en ondersteunend gebied.

- *Haagse Hogeschool: onderzoek*
- *Verwey-Jonker Instituut: onderzoek*
- *Zorg- en Veiligheidshuis Haaglanden: ondersteunend (pgax dossiersysteem)*

De proeftuin heeft in geen van de **16** casussen een onderzoek (verklarende analyse) ter toetsing voorgelegd aan de Raad voor de Kinderbescherming met een verzoek tot een beschermingsmaatregel.

Professionals in de proeftuin:

Organisatie	Functie
Jeugdbescherming west	Ervaringsdeskundige Jeugdbeschermer Gedragswetenschapper
William Schrikker Stichting	Jeugdbeschermer
Veilig Thuis Haaglanden	Maatschappelijk werker Gedragswetenschapper
Raad voor de Kinderbescherming	Raadsonderzoeker Gedragswetenschapper
Kessler Perspektief	Maatschappelijk werker Maatschappelijk werker
Impegno	Psycholoog (volwassenen) Psycholoog (jeugd)
Delft Support	Lokale wijkteammedewerker
Sociaal Kernteam Westland	Lokale wijkteammedewerker
JMO Den Haag	Lokale wijkteammedewerker

Focus proeftuin:

- Onveiligheid of huiselijk geweld en kindermishandeling (fysiek, psychisch en/of seksueel geweld), inclusief onderstaande onderliggende risicofactoren en beschermende factoren
- (Ernstige) ontwikkelingsbedreiging bij kinderen, inclusief onderstaande onderliggende risicofactoren en beschermende factoren
- Financiële problemen
- Huisvesting problematiek
- Werk/opleiding problematiek
- Maatschappelijke participatie problematiek
- Lichamelijke- en geestelijke gezondheid problematiek
- Middelen gebruik problematiek
- Sociaal netwerk problematiek
- Betrokkenheid justitie

Ervarings-
verhaal

terug naar inhoudsopgave

Suzanne:

“Niet oordelen als je niet in mijn schoenen hebt gestaan”

Suzanne* (25) heeft jonge kinderen. Ze heeft heftige dingen meegemaakt. Eerst in haar jeugd en toen in een gewelddadige relatie. Na een jaar proeftuin is haar situatie zodanig veranderd, dat ze zegt: “Ik wou dat die proeftuin er eerder was geweest.”

Suzanne: “Toen ik een jaar geleden bij de proeftuin kwam, zat ik helemaal vast. Een geïsoleerd leven. Mijn eerste gevoel bij m’n begeleiders Jennifer en Marlies: beschermd. In mijn situatie superbelangrijk. Het tweede: veilig. In de zin van dat ik bij hen open en eerlijk kan zeggen wat ik vind. Nee, niet dat ik dat vaak doe. Zodra iets me teveel wordt, sluit ik me meestal juist af. Al gaat dat wel beter. Stapje voor stapje. Dat heeft tijd nodig.”

Traumaverwerking

“’s Nachts lig ik vaak wakker. Malen. Hele gesprekken met mezelf. Zorgen. Maar ook flashbacks van vroeger. Via de proeftuin doe ik nu traumaverwerking. Met anderen praat ik weinig over mijn situatie. Soms probeer ik het, maar zodra ik het gevoel heb dat ze hun oordeel klaar hebben, denk ik: Jij hebt niet in mijn schoenen gestaan. Dan kun je er ook niet over oordelen. Fijn dat Jennifer en Marlies niet oordelen, maar luisteren. Het is een goed gevoel om te worden gehoord.”

Diploma

“Ik volgde op ROC Mondriaan de opleiding secretariaat. Dat gaf me plezier, ik haalde goede cijfers, zat vlak voor mijn diploma. Doordat de thuissituatie uit de hand liep, heb ik mijn diploma net niet gehaald. Verdrietig en zonde. Ik heb ook gewerkt. Klantenservice van Ikea en Zalando. Ging me goed af; mensen helpen, oplossingen vinden. Naast alsnog mijn diploma halen, zou ik graag weer gaan werken.”

Heftig

“Toen ik net bij de proeftuin zat, werd de thuissituatie zo heftig dat ik het contact verbrak. Dat had ook een praktische reden; eigenlijk was de deurbel nog mijn enige communicatiemiddel. Toen zocht Jennifer uit waar ik fitness en zocht me daar tijdens het trainen op. Zo werd het contact hersteld. Wat ik daarvan vond? Heftig, dat ze zo als een pitbull haar tanden erin zette. Ik waardeerde het wel meteen. Dat is echte steun.”

*Dit is niet haar echte naam.

> “Mijn begeleiders gaven mij meteen een beschermd en veilig gevoel, ik wou dat die proeftuin er eerder was geweest”

Carlijn Wesselink:

“Leren samenwerken is best lastig”

In de persoon van Carlijn Wesselink (30) heeft de proeftuin een jonge, maar al zeer ervaren, psycholoog die de bij de gezinnen actieve duo’s ondersteunt. Ze kwam voor de liefde ooit naar Den Haag, maar heeft in haar werk bij Impegno helemaal haar draai gevonden.

“Ik werk twaalf uur per week voor de proeftuin en ik kan gerust zeggen dat die twaalf uur echt heel anders zijn dan de rest van mijn week. Bij Impegno begeleid ik dagelijks mensen één op één en bij de proeftuin doen we alles met het team. Ik help als gedragswetenschapper vooral met de verklarende analyse en denk samen met de duo’s de werkwijze uit. Ik ben dan ook veel meer betrokken bij het hele gezin dan slechts bij één persoon. Ik ben gevraagd bij dit project, omdat er nog iemand voor volwassen GGZ ontbrak, en het paste me meteen. Dat komt ook door mijn interesse voor onderzoek.”

Onderzoek

Na haar twee studies, Bewegingswetenschappen en Psychologie, werkte Carlijn bij het UMC Groningen en deed daar onderzoek naar trauma na verkeersongelukken. Later heeft ze gewerkt als psycholoog bij een verpleeghuis voor ouderen. “Dat onderzoeken trok me aan, maar al snel bleek hier ook hoe moeilijk het soms is om samen te werken. Dat moesten we echt leren. We wilden allemaal hetzelfde, maar onze verschillende visies konden ook wel eens frictie geven. Daar moesten we echt even doorheen en de benodigde vertrouwensband onderling is er nu. We leggen onszelf allemaal druk op, want we willen zo snel mogelijk goed doen voor de gezinnen. Ik ben ervan overtuigd dat we voor de groep gezinnen die vastliepen in het oude systeem echt veel kunnen betekenen. Als we het hele en eerlijke verhaal weten, denk ik dat we een gezin altijd kunnen helpen. Samen.”

Hoop

Nu, halverwege de proeftuin, heeft Carlijn de hoop dat er over een jaar echt een basis ligt voor een werkwijze die uitrolbaar is en dat de keten voor gezinnen verkort kan worden. “De sterke weg die wij nu inzetten, zou uiteindelijk samen met de andere proeftuinen tot een landelijk plan moeten leiden. Daar geloof ik 100% in.”

terug naar inhoudsopgave

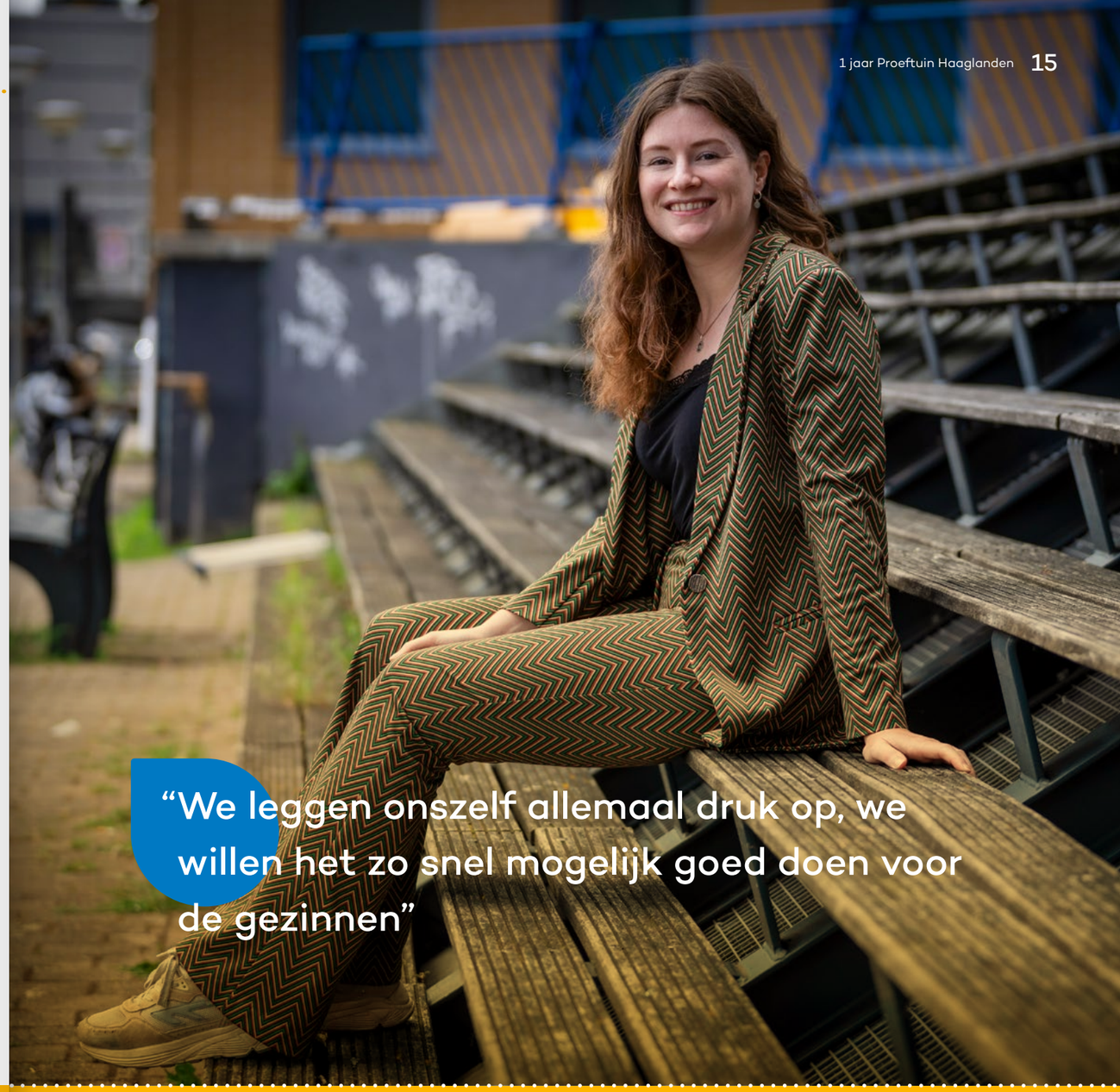

Wat heb ik geleerd in dit eerste jaar proeftuin?

Stuurgroeplid Harriet Poot
William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering

“Dat netwerksamenwerking op alle lagen (in het team, op management niveau en bestuurlijk) alleen lukt als je eerlijk bent, durft te schuren en elkaar leert vertrouwen. En dat het dan ontzettend leuk is, energie geeft en van waarde is voor het werk in de gezinnen!”

Stuurgroeplid Edith van den Berg
Delft Support

“De proeftuin heeft mij geleerd dat echt luisteren naar elkaar en doorvragen essentieel is, niet alleen in het contact met het gezin maar ook als netwerkbestuurders. Waarbij het belangrijk is om steeds ook te vragen; Doen we nog wat we voor ogen hadden of vraagt het om bijstelling?”

Stuurgroeplid Astrid Rotering
Jeugdbescherming west

“Neem echt de tijd om elkaar te begrijpen. Taal doet ertoe! Dit geldt zowel naar de gezinnen toe, als professionals onderling en voor ons als bestuurders.”

Stuurgroeplid Miriam Heringa
KesslerPerspektief

Dat het bij elkaar brengen van professionals al de grootste winst is. Door dit verder uit te bouwen, maken we een belangrijke beweging voor de verdere inrichting van het toekomstig zorglandschap!”

De proeftuin in woorden

Leren samenwerken

Samen sterker LOGISCH Praktisch

Doorbraak Focus op gezin

Verbinding Echt contact

Nieuw Anders Beter **Hoopvol** Doorzetten

Op naar tweede jaar

Goede moed Pionieren Trots

U i t r o l b a a r

Meer aandacht Fricties nodig

Spanning

Alles voor het gezin

2 weten meer dan 1 Verschillende disciplines

We in plaats van zij

terug naar inhoudsopgave

De rol van teammanager Marvin van der Krogt

Op 7 mei 2023 start Marvin van der Krogt enthousiast en bevlogen in de rol van teammanager van de Proeftuin Haaglanden. Als voorzitter van de Jeugdbeschermingstafel heeft hij goed zicht op de knelpunten in de keten en kan hij goed duiden waar verbetering en verkorting van de kind- en gezinsbescherming noodzakelijk is. Bovenal heeft hij een ongekende passie om een bijdrage te leveren aan het Toekomstscenario, zodat de hulp en ondersteuning voor gezinnen écht beter wordt.

Het team bestaat uit ongeveer zestien professionals, met verschillende functies, van acht verschillende organisaties. De start staat volledig in het teken van de kennismaking tussen de professionals. Iedere professional brengt zijn of haar eigen ervaring en werkwijze mee en zit vol passie om met elkaar te gaan bouwen. Wie doet wat, op welke manier, hoe kijkt men naar (on)veiligheid, wat is ieder zijn expertise, hoe kunnen we dit het beste benutten en hoe gaan we een gezamenlijke werkwijze vormgeven. Dit zijn vraagstukken waar Marvin, samen met het team, voor aan de lat staat. Kenmerkend voor de aanpak van Marvin is dat hij ruimte biedt aan een ieder, verbindend werkt en áltijd focus op de gezinnen houdt. De professionals geven terug dat hij iedereen ziet en hoort, vanuit vertrouwen de samenwerking aan gaat, buiten de kaders durft te denken en daarmee onmisbaar is in het eerste jaar van de proeftuin.

Overtuiging

Een van de thema's waar Marvin veel aandacht voor heeft is het vertragen en verdragen. Vanuit de overtuiging dat échte verbinding met gezinnen noodzakelijk is, wordt het tempo van de hulpverlening aangepast aan het tempo van het gezin. Er worden niet gelijk interventies ingezet. Eerst observeren, luisteren en tijd maken voor echte verbinding. Dit vraagt van de professional soms verdragen dat het tempo anders is dan men gewend is.

> "Iedere professional brengt zijn of haar eigen ervaring en werkwijze mee"

Bewust iets doen, kan ook zijn dat je bewust iets níet doet. De tijd die hierdoor ontstaat kan benut worden voor reflectie. Dit is niet iets wat van nature ontstaat. Onze professionals werken in een keten waarin wachtlijsten aan de orde van de dag zijn. Dan is vertragen gevoelsmatig lastig. Toch is dit een van de grootste winsten van de proeftuin én van Marvin.

terug naar inhoudsopgave

Barbara Grevenstette:

“Ik heb hier heel bewust voor gekozen”

Barbara (45) was al enige tijd aan het onderzoeken wat zij wilde gaan doen qua werk toen de proeftuin werd aangekondigd. Na jaren als Bijstandsconsulent, een periode bij de Haeghe Groep als coach, was ze al weer dertien jaar actief bij de William Schrikker Stichting als Jeugdzorgwerker. Haar hart lag bij de jeugdzorg, dat was duidelijk. De proeftuin kwam voor haar precies op het goede moment, zo kijkt ze nu een jaar na dato terug.

“Ik wilde echt iets anders, wat op zich na dertien jaar niet vreemd is. Ik zag verbeterpunten in onze werkwijze, maar kreeg elke dag weer superveel energie van het contact met kinderen en hun gezinnen. De start van de proeftuin bracht voor mij alles bij elkaar. Ik ging er vol enthousiasme in, heb er heel bewust voor gekozen, ondanks dat al je zaken overdragen en je oude team verlaten echt niet makkelijk is. Maar ik ben erg blij met mijn keuze en om mee te pionieren, samen met de collega’s.”

Bestendigen

“Als je oud-collega’s nu spreekt, kijken zij soms wat vreemd op dat ik momenteel ‘maar’ vijf gezinnen ondersteun. Maar die gezinnen staan echt volledig centraal. Buiten het werken met de gezinnen, besteden we veel tijd aan verschillende werkgroepen, trainingen en reflecteren. We willen deze werkwijze, waarin we echt tijd hebben en verbinding kunnen maken, echt een band kunnen opbouwen, goed bestendigen voor de toekomst. Daar gaat veel tijd in zitten. Waar ik voorheen veel tijd kwijt was aan administratie. Die tijd voelt nu nuttiger besteed, we zijn echt nog aan het leren.”

Duo

“Er zijn geen eilandjes meer, mijn collega en ik, als duo, zijn het cruciale contact voor deze gezinnen. Wij werken nu ook met instanties die we nog niet kenden, bijvoorbeeld wanneer we problemen ontdekken die dieper gaan bij deze gezinnen. Dagelijks breiden we ons netwerk uit, om zoekwerk voor de gezinnen te voorkomen. We zijn ook heerlijk praktisch bezig, laatst heb ik nog een Ikea stapelbed besteld. De werk- en denkwijze is echt anders. Maar nog niet vast omrand, we ontdekken verder en zijn denk ik op de goede weg.

Ik hoop dat er langzaam maar zeker steeds meer collega’s van steeds meer ketenpartners van de proeftuin horen en met ons gaan samenwerken zodat de lijnen kort worden en iedereen van zijn eigen eilandje komt.”

> “We zijn ook heerlijk praktisch bezig, laatst heb ik nog een Ikea stapelbed besteld”

De proeftuin onderzocht:

Een zoektocht naar echte samenwerking en scherpe reflectie

De Haagse Hogeschool en het Verwey-Jonker Instituut doen gezamenlijk onderzoek naar de proeftuin in de regio Haaglanden. Het onderzoek heeft tot doel inzicht te geven in het proces en de opbrengsten van de proeftuin voor gezinnen waar onveiligheid speelt. Het heeft een sterk actiegerichte insteek, waarbij onderzoekers en professionals met elkaar leren hoe jeugd- en gezinsbescherming beter kan worden georganiseerd. Zij nemen input van cliënten actief hierin mee. Het Verwey-Jonker Instituut neemt de gegevens mee in het landelijke onderzoek naar de proeftuinen in het kader van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Vernieuwing

In augustus 2023 is De Haagse Hogeschool gestart met een participatief actieonderzoek. Samen met de professionals van de proeftuin onderzoekt de hogeschool hoe de proeftuin tot vernieuwing en vereenvoudiging van de bescherming van gezinnen komt. Elke drie maanden maakt de hogeschool een analyse om de stand van zaken op te maken en met de professionals vooruitkijkend de koers te bepalen.

Die vereenvoudiging en vernieuwing blijkt tot nu toe een ingewikkeld vraagstuk. In de eerste periode (augustus t/m november 2023) kwamen veel knelpunten naar boven. Die knelpunten hadden veelal te maken met de samenwerking met elkaar en met partijen buiten de proeftuin. Hoe werk je nu goed met elkaar samen, gezien het grote aantal partijen dat betrokken is bij gezinnen met een onveilige gezinssituatie? Hoe zorg je dat iedere betrokken partij voortborduurt op beschikbare informatie van gezinnen?

Nadruk

In de tweede periode (december 2023 t/m februari 2024) kwam de nadruk sterk te liggen op de onderlinge samenwerking van de professionals in de proeftuin. Onderlinge verschillen in visie en aanpak kwamen naar boven. Tegelijkertijd is in deze periode ook gezocht naar verdieping van de reflectie om daarmee beter zicht te krijgen op

figuur 1 **Hoe gaan we dit doen?**
Samen met de praktijk: gezinnen/huishoudens en professionals

Landelijk en regionaal	Actie-onderzoek (september 2023: gestart in vijf proeftuinen; februari 2024: tweede instroomronde)				Cohortstudie (alle proeftuinen)	Landelijk
Kick-off	**Werkwijze/ proces-beschrijving** • Documentanalyse • Interview met project/ teamleider	**Experimenteren en beproeven** (n=10) Volgen cliëntsystemen door: • Interviews uitvoerend professionals • Participerende observatie • Dossieronderzoek	**Cliëntreizen** (n=6) • Interviews ca. drie maanden na start en half jaar later herhaling • Hierop reflecteren	**Reflecteren en leren** • Reflectiesessie met team • Leersessies tussen proeftuinen	**Effectmeting** (n=20) • Cohortstudie: vragenlijst op twee meetmomenten bij huishoudens van reguliere jeugdbescherming én proeftuinen • Experience Sampling Method onder jongeren	**Rapportage** • Actie-onderzoek • Cohortstudie en ESM *Verwacht december 2025*

© Verwey-Jonker Instituut

terug naar inhoudsopgave

figuur 2 **Lessen uit het eerste jaar van de proeftuin**

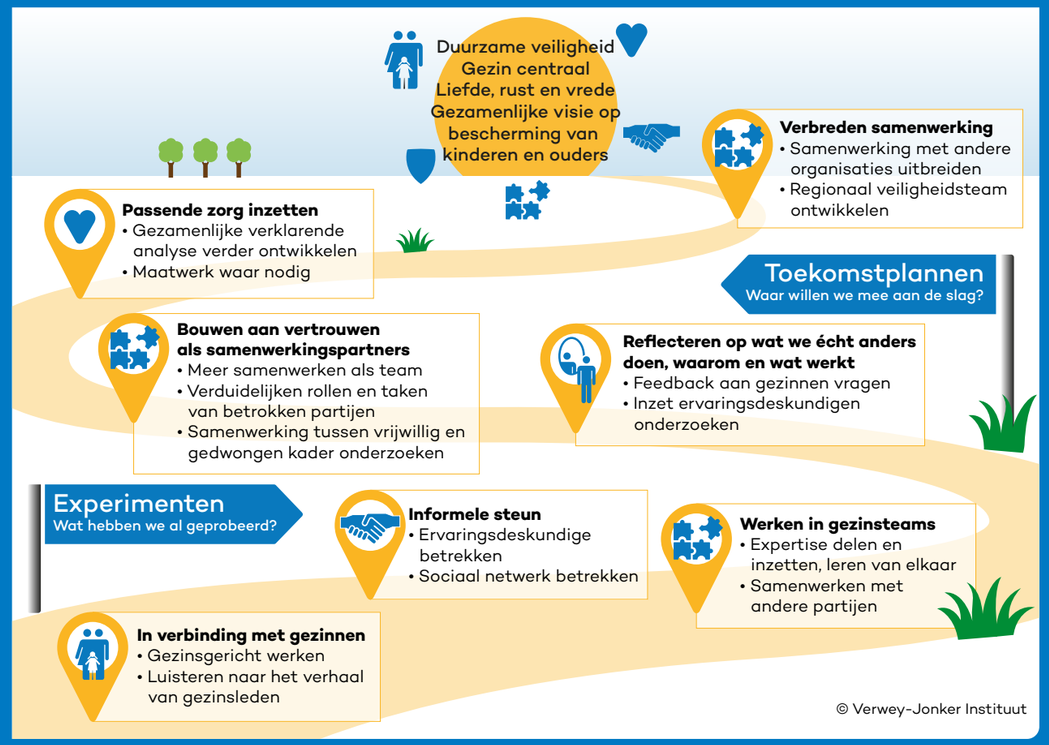

experimenten en de lessen die daaruit getrokken kunnen worden. Tot op heden is het een zoektocht om tot scherpe reflectie te komen. In mei 2024 hebben de onderzoekers met de professionals stilgestaan bij de lessen uit het eerste jaar van de proeftuin (*zie figuur 2*). Daaruit blijkt dat professionals enthousiast zijn over de manier waarop zij met gezinnen kunnen werken. Zij sluiten meer aan bij wat gezinnen nodig hebben en nemen meer tijd om te luisteren naar de verhalen van gezinsleden. De grote uitdaging voor het komende jaar zien zij in de samenwerking met elkaar. Onder andere zien zij de noodzaak om tot heldere rol- en taakverdeling met elkaar te komen, waarbij herhaling en overlap in werkzaamheden zoveel mogelijk voorkomen worden.

Het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut bestaat uit een actieonderzoek en een cohortstudie. Onderstaande afbeelding geeft een beeld van de verschillende onderdelen en de samenhang hiertussen binnen het onderzoek. Recentelijk is de eerste cliëntreis gemaakt en op dit moment worden verdere afspraken vormgegeven.

Leersessies

Vanaf de tweede helft van dit jaar geven De Haagse Hogeschool en het Verwey-Jonker Instituut samen vorm aan de leersessies met de professionals van de proeftuin in Haaglanden. De opbrengsten uit de regio Haaglanden worden ingebracht in het landelijke onderzoek naar de proeftuinen. Daarnaast organiseert het Verwey-Jonker Instituut in samenwerking met het Nederlands Jeugdinstituut gezamenlijke leersessies voor de proeftuinen. De eerste leersessie heeft op 28 mei plaatsgevonden. Belangrijk thema in deze bijeenkomst was “vertragen en verdragen” en wat dit vraagt van professionals.

terug naar inhoudsopgave

Sumayya Habieb:

“Neem ook de informatie van vóór de proeftuin mee”

Een bijzondere rol binnen het proeftuinproject is weggelegd voor ervaringsdeskundigen. Zoals Sumayya Habieb. Haar vreugde was groot toen ze hoorde dat de proeftuin er kwam. Dat was een gevoel van: Yes, eindelijk.

“Ik ben blij met de rol van de ervaringsdeskundige in de organisatie. Dat voorkomt een te theoretische benadering. Een ervaringsdeskundige zorgt voor andere perspectieven en inzichten. Ik heb zelf in die hele molen gezeten. Steeds weer iemand anders voor je neus krijgen. Steeds hetzelfde verhaal moeten vertellen. Tegenstrijdige dingen te horen krijgen, en ook te veel dingen. Na verloop van tijd zie je door de bomen het bos niet meer. Dat kan een stuk eenvoudiger en praktischer. Wat dat betreft heeft de proeftuin een duidelijk doel. Je merkt dat alle betrokkenen daar de noodzaak van inzien. Toen ik hoorde dat het er kwam, had ik het gevoel van: Yes, eindelijk.”

Intuïtie

“Je hebt mensen die werken met het hoofd of met het hart. Oké, er is altijd tot op zekere hoogte een combinatie, maar in grote lijnen klopt dat. Ik doe dingen vanuit het hart. Op intuïtie, maar tegelijkertijd heel concreet. Wat is er op dít moment voor dít gezin nodig, dat is waar het om draait. Ik heb de vrijheid dingen op mijn manier te doen. Niet gebonden aan protocollen en sjablonen. Tegelijkertijd valt of staat het succes van de proeftuin met het planmatig vastleggen van ervaringen, zodat de nieuwe werkwijze voor de toekomst wordt geborgd. Dat vraagt van mij een andere benadering. De eerste drie maanden heb ik wel eens gedacht: waar ben ik mee bezig? Die impact heb ik onderschat. Ik begin daar nu steeds beter in te komen.”

“Binnen de proeftuin is veel reflectie op wat wij als hulpverleners ervaren. Ik hamer erop dat het geluid van de gezinnen ook aan bod komt. Ik zou zelfs willen zeggen: juist dat geluid. Ook vind ik dat we weleens buiten de proeftuin mogen kijken en dan bedoel ik het traject van gezinnen vóórdat ze bij de proeftuin komen. Daar ligt een schat aan informatie, bijvoorbeeld in de vorm van klachten. Wat daar al voor handen is, kan voor de toekomst ook zeer belangrijk zijn.”

Wat heb ik geleerd in dit eerste jaar proeftuin?

Stuurgroeplid Pieter Houwers
Sociaal Kernteam Westland

“Ik heb geleerd vanuit een open en belangstellende houding te doorvoelen wat onze collega’s écht beweegt. En als iets niet direct werkt, niet overhaast conclusies te trekken maar vooral ook samen te onderzoeken. We zijn het afgelopen jaar gegroeid naar een collectief. Ik heb geleerd dat het kan!”

Stuurgroeplid Bregje Mooren
gemeente Den Haag

“Verdiep je in de ander, zorg dat je echt wil begrijpen waarom de ander doet wat hij of zij doet (en jijzelf doet wat je doet). Als je dat doet, kan het schuren, maar ga je ook samen leren wat er anders en beter kan. En dat geldt op alle lagen: in de samenwerking met de gezinnen, en voor ons als netwerkpartners onderling, in het uitvoerend team en ook in de stuurgroep. En als je het dan samen doet, dan geeft dat ook veel energie. Samen sta je echt sterker!”

Nawoord

Pionieren in de proeftuin werpt vruchten af

Delft, dinsdag 9 mei 2023: de kick-off bijeenkomst voor de Proeftuin Haaglanden. Aanwezig: zo'n 80 bevlogen professionals, directeuren en bestuurders. Allen met het bijzondere gevoel van op de drempel van iets nieuws staan. Samen twee jaar in de proeftuin aan de slag voor een nieuwe manier van denken, samenwerken en uitvoering geven aan de hulp voor kinderen en volwassenen in kwetsbare en complexe situaties. Vereenvoudigen en slimmer organiseren. Dit alles in het kader van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Praktijkverhaal

Een belangrijk onderdeel van die dag, dat nut en noodzaak nog maar eens onderstreepte, was het bijzondere verhaal van Hannah Hollestelle. Een verhaal uit de praktijk. Voor haar achttiende heeft Hannah ruim 150 verschillende hulpverleners gehad. Stuk voor stuk maakten zij een plan met en voor haar, maar waren deze hulpverleners ook weer weg voor het plan tot uitvoer kwam. Telkens ervoer Hannah dat als een moment van falen. Een indringend verhaal voor iedereen in de zaal. Inmiddels is Hannah zelf professional in de jeugdhulp. Ze legde uit waarom ze de komst van de proeftuin zo toejuicht en waarom ze zich zo kan vinden in het streven om gelijktijdig in gezamenlijkheid én een analyse te doen én gezinnen te helpen. En op die manier huiselijk geweld en kindermishandeling duurzaam doorbreken en voorkomen.

Opvallend

Als je nagaat dat die dag in Delft een groot deel van de mensen voor het eerst bij elkaar kwam, is het niet alleen opvallend, maar ook bewonderenswaardig wat er in een jaar tijd allemaal in de proeftuin is gebeurd. En vooral: welke inzichten dat oplevert. In deze uitgave over 1 jaar proeftuin staat een aantal voorbeelden van die lessen. In verschillende vertelvormen. De praktijkverhalen van de begeleiders en de gezinnen staan weliswaar op zich, maar hebben ook overeenkomsten. Uit deze verhalen blijkt dat we de kind- en gezinsbescherming veel beter kunnen en móeten uitvoeren voor de inwoners van de regio Haaglanden. De proeftuin laat zien dat de integrale en afgestemde aanpak helpt. Dat geldt ook voor de onderlinge openheid in de proeftuin bij de hulpverleners over hun eigen handelen. Er schuilt veel kracht in je kwetsbaar durven opstellen. Pionieren is intensief. Maar de opbrengst mag er meer dan zijn. De proeftuin werpt na één jaar duidelijk vruchten af. Die oogst kon alleen maar tot stand komen door de grote inzet van alle betrokkenen. Daar willen we jullie dan ook hartelijk voor bedanken.

Vertrouwen

Met alle vertrouwen geven we een vervolg aan deze proeftuin in het tweede jaar, waarin onderzocht wordt hoe we deze aanpak mogelijk kunnen maken voor de hele regio Haaglanden.

> "Er schuilt veel kracht in je kwetsbaar durven opstellen"

terug naar inhoudsopgave

Carlieke van Staalduinen wethouder Westland
Zorg, Welzijn, Cultuur en Volkshuisvesting

Joëlle Gooijer wethouder Delft
Jeugd & Onderwijs, Armoede, Ouderen, Inclusief Samenleven

Karin Schrederhof wethouder Delft
Wonen, Zorg, Onderwijshuisvesting en Sport

Mariëlle Vavier wethouder Den Haag
Armoede, Inclusie, Zorg en Internationale Zaken

Hilbert Bredemeijer wethouder Den Haag
Onderwijs, Jeugd, Sport en Dienstverlening

Vooruitblik

Inmiddels begeven we ons in het tweede jaar van de proeftuin. Tevreden kijken we terug en met gepaste trots delen we ervaringen van het eerste jaar. Ook ligt er nog een grote opgave voor ons. Vol goede moed en met enthousiaste professionals gaan we het tweede jaar van de proeftuin deze uitdaging aan. Dit doen we vanaf 2024 met twee nieuwe partners in de proeftuin; Kracht en Rondom-Jou, sinds 2024 de lokale teams van Den Haag (voorheen onderdeel van gemeente Den Haag).

Wat gaan we doen in het tweede jaar van de proeftuin?

We houden focus op de verklarende analyse. We ontwikkelen deze verder en ervaren wat hier wel en niet in werkt.

Het werken in gezinsteams wordt aangescherpt.

De geleerde lessen van het eerste jaar worden vertaald naar een werkwijze voor gezinnen.

We maken inzichtelijk welke taken, rollen en verantwoordelijkheden nodig zijn in deze werkwijze.

We hebben aandacht voor de teamontwikkeling.

We brengen in kaart wat er nodig is om het werk voor de professional aantrekkelijk en toekomstbestendig te maken.

We breiden uit naar minimaal 50 casussen.

In minimaal 5 casussen oefenen we met één dossier, waar zowel gezinnen als professionals toegang tot hebben.

We breiden de werkwijze uit naar een breder gebied in Haaglanden.

We onderzoeken wat ervoor nodig is om de werkwijze te vertalen naar de hele regio Haaglanden.

Bahar Yavuz regionaal programma-manager Toekomstscenario

terug naar inhoudsopgave